

Meie Maa

Tellimise hind:

Rättesaamimisega aastas 2 rbl. — kop.
Ise ära viies 1 „ 60 „

Toimetuse ja talituse:

Tallinnas, Harju ja Riiutli uulitsa nurgal nr. 15,
„Teaduse“ raamatukaupluses.

Nr. 1.

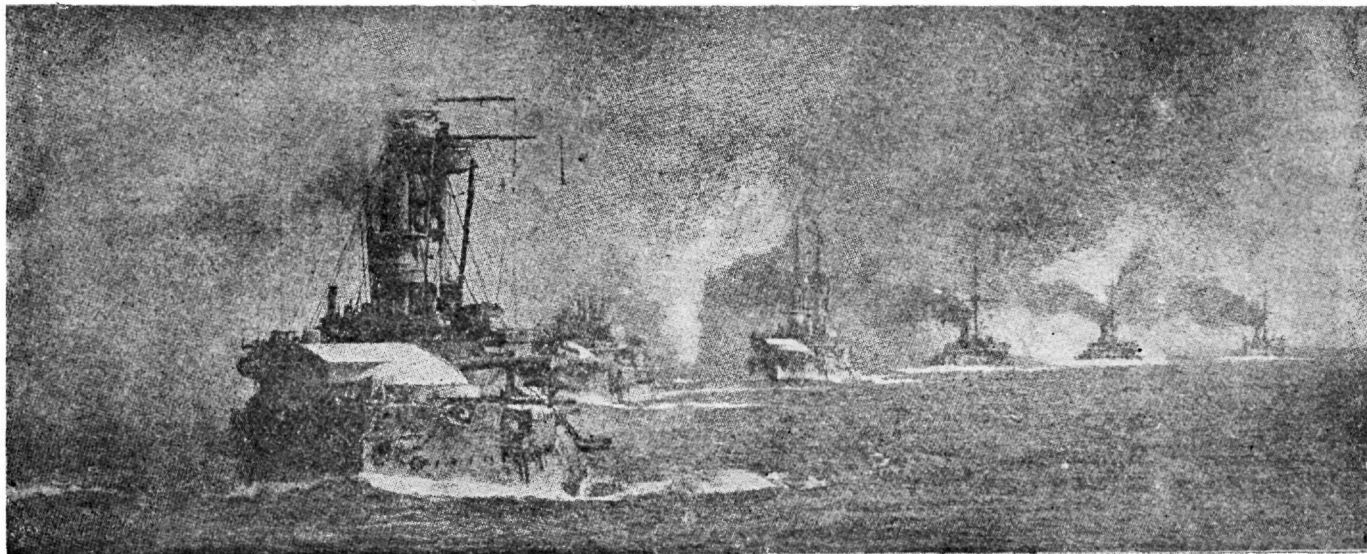
Laupäeval, 16. (29.) augustil 1914.

Nr. 1.

Sakslaste tormijooks Lüttichi peale.

Wahwaste peawad Belgia linna Lüttichi kantsid sakslaste tormijooksule vastu, kuigi wiimased mitmel korral juba kiidelnud, et nad selle linna ära on wõtnud. Dotamata kõwaks pähklis on ta sakslastele.

Dõsine merelahing Põhja (Satsja) meres.

Kotkupõrkamine.

Nr. *** draguni polgu seitsme meheline luuramisefalk liikus wahtmeistri juhatusel metsa ääret mööda edasi.

Mõõgad, kannuksed, isegi waljaste rõngad olid riideräbalatega ümber mähitud, et kõigewähematti heli ei tekiks, mis waenlase kõrwu wõiks kosta.

Ainult kapjade sahinat oli pehmes rohus kuulda.

Hobuse jala all kogemata praksuw kuiw oksake pani soldatitel otsekui sipelgad selga mööda jooksuma, ja käed tõmbasiwad loomusunnil ratsutid pingumale ja haarasid tugewamine põigiti üle sadula pandud püssist kinni, kuna wahtmeister ringi waadates walju-ülemuse pilgu tahapoole saatis.

Akitselt hakkas esimese soldati hobune käänaku peal perutama ja kargas nii järsku kõrwale, et soldat ainult suure waewaga ennaft sadulas suutis hoida.

Kuus meest naksatasid lühidalt ja kuiwalt püssilukkudega, kuna nad ühtlasi ärewusesse sattunud hobuseid peatada püüdsid.

„Roh?“ tuli küsiwalt-käredalt wahtmeistri suust.

„Üks inimene lamab tee peal, teie ausus. . .“

Tõsi, punastes marjades firetawa waarmarja põõsa all lamas üks talupoeg kummuli.

„Wist maha löödud. . . Pöörake ta ümber“, koraldas wahtmeister tume-tõsijelt.

Kaks soldatit kargasid hobuse seljast ja pöörasid surnukeha selili, ilma et üksteise otja oleks waatanud.

See oli mees kestmistes aastates, selgas oli tal ainult järk jämedast kodukoetud riidest ja jalgas ta-

lused püksid. Üks pütsireis oli ules käärinud ja paljas, paksu sääremarjaga jalg paistis sealt välja. Nägu oli surmaeelsest krambist moonutatud, selja taha kinni seotud käte konksus sõrmede wahlele oli rohutort kõwaste litsitud. Lahti rebitud kraega järgi walge rinnaesise pealt paisisid mõned tardunud were tume-pruunid laigud.

Zuuramisefalk liikus edasi. Soldatid, kelle peale see nähtus rõhuwat mõju awaldanud, kuulatasid terajelt ja püüdsid filmadega metsa rohelistest lehestikust, mille taga surma-hädaoht peitunes, otse läbi puurida.

Mets lõppes, wõi jäi, õigemine, pahemat kätt maha ja luuramisefalk leidis enese korraga ükifu, poolelti maha põlenud taluhoone eest. Tulest oli üksnes suur rehealune terweks jäänud, elumajast aga ainult suitsewad seinad.

Asjata sirutasid soldatid, endid puude warjus hoides, päid kuulatades välja, et ehk mõnda elumärki kuuleks. Seal walitses surma waitus.

Wälja saadetud kahepaelamees tuli tagasi ja teatas wahtmeistrile, et peale ühe naisterahwa surnukeha muud elusat hinge pole leida.

Talu pakkus ka tõeste täielikku rüüstamise pilti. Suitsewate aherwarte ümber leidis lõhutud toariistade tükkisi, riideid, katkisi keeduriistu, keldri ukse ees aga lamas sassis hallide juustega naisterahwa keha, laia, inetu werise haawaga üle terwe näo.

Ta oli surnud ja ammu juba kõwaks tardunud.

Põllult kodu weetud rukkivihkudega poolelti tõdetud rehealune oli nagu imekombel tulest puutumata jäänud.

Soldatid nuuskisid kõik urkad läbi, aga ei leidnud ühtki elusat hinge, kui korraga keldrist läbilõikaw wingumine ja kisa kostis. Seljamal filmapilgul kargas sealt soldat välja, meeoleheltiselt rabelewat poissti kraetpidi kaasa wedades.

Sult waewa kulus soldatitel ära, enne kui õnneks läks koledaste ärahirmutatud poisfi waigistada ja tema käest seletust saada, et wend ja ema üle eila linna läinud soola tooma, tema, isa ja wanaema aga kodu jäänud. Eila õhtul tulnud sakslased, joonud ja söönud kõik nahka; üks Saksa soldat tahtnud pörsast finni püüda, wanaema pole lastnud, soldat lõõnud teda möögaga, isa astunud waele — isal seotud käed selja taha finni ja weetud kaasa, kuna elumaja ühtlasti põlema pistetud.

„Teie ausus! Sakslased tulewad.“

Soldatid kargasid hooste juurde ja jäid siina liikumata paigale, täis ootust oma wahtmeistri peale waadates.

Metsa äärt mööda lähines talu poole jalk Saksa ratsamehi. Neid oli kaksteist meest.

Wahtmeister tahtis juba hooste selga istumiseks käsku anda, kuid äkitselt langes ta pill rehealuse peale ja tal fähwatas peast mõte läbi. . .

„Hobused rehe alla,“ käsutas ta.

Hobused pandi wahtmeistri käsku mööda kõige pimedamasse nurka, soldatid aga asusid rehealuse kõwaste finni pandud wärawa taha.

„Tasa... mitte liigutada... waid kui surnu...“ fähistas wahtmeister.

Läbi wärawa prao pidas ta waenlase liikumisi filmas.

„Maha...“

Waewalt olid soldatid maha heitnud, kui kogupauk raskus ja rehealuse seintelt lubjatiikka maha warises. Siis weel üks, ja weel. . .

Sakslased lastsid hoone peale selleks, et waenlasti wastama sundida, kui seesuguseid seal juhtuks olewat.

„Ülesse tõuste“, tähendas wahtmeister käeliigutusega.

Soldatid tõusid kahinat sünnitamata ulesse.

Mitu pikka minutit täis põnewat ootust läksid surmawaiufuses mööda... kuid sealt kostis juba hobusefapjade tume müdin. . . Inimeste hääled, wõõrakeelsed sõnad kostawad juba üsna ligidalt. . . Weel üks piinlik-pill filmapill. . .

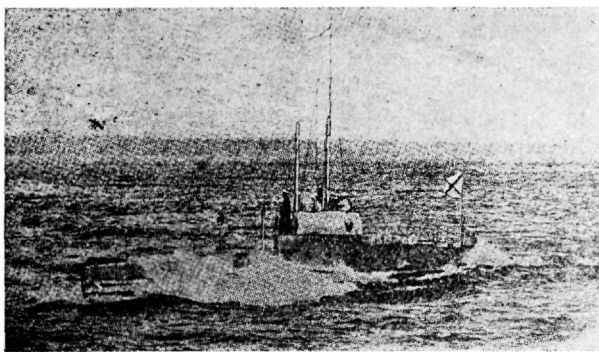
Wärawad lendasiwad laialt lahti, kõrwulufustaw kogupaugu raskatus, haawatute hoigamine ja wõitjate rõõmuhüüd. . .

Kakskümmend minutit hiljem ratsutas luuramisefalk nelja idapoolle. Ratsutitpidi olid neli hoost järele, sadulate külge sakslaste sõjariistad koidetud. Ühe soldati selja taga hobuse laudja peal istus pois. Ühe käega hoidis ta soldati wõõst finni, teises oli tal suur kanikas rukkileiba.

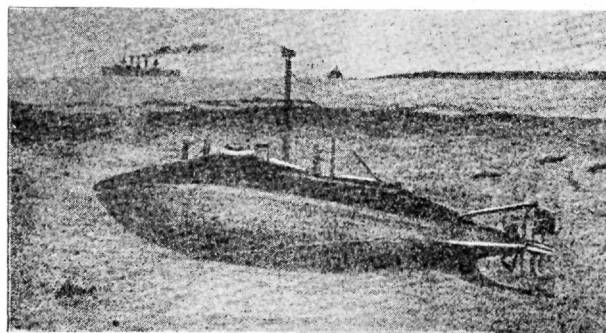
~ Nägemata waenlane. ~

Üleg, mil kõik lahingud siis löödi, kui waenlased lahinguwäljal wõi kindluse müüride all kokku pörsasid, on jäädawalt möödas. Wõib kindlaste öelda, et ka käesolewa hirmsa sõja puhul waewalt mõni

last surmaksid. Määratu suurteiff, mis waenlasti mäe tagant maha põmmutab, pimeduses õhust lõhkepommifi allapilduw aeroplan, filmale nägemata soomuslaew — need on praeguse aja sõjakunsti ulesleidu-

Meie weaalune laew „Dracon“ wee alla lastmisel.

Weaalune laew weepinnale tõustes.

suurem piisfitiku wõitlus ette tuleb, kus üks mitmetuhandeline sõjawägi teise samasuure waenlase wäega film filma wastu kokku puutub ja seesuguse otsustawa lahingu lööb, nagu 30—40 aasta eest. . .

Seft juba kümnekond aastaid otsib inimesefugu sühufesi sõjariistu, mis ise nägemataks jäädes waen-

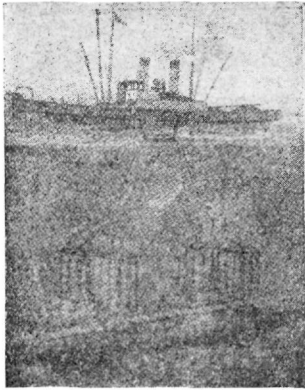
sed. Kuid kuna ühed niisuguseid tapariistu ules leiawad, mõtlewad teised jälle uusi abinõusi wälja, kudast nende wastu wõidelda.

Mäe tagant surma külwawale suurteiffile wõib waenlase niisama nägemata suurteiff raske hoobi anda, ja on aeroplan korra osawaste sühitud kogu-

paugu piisfidest saanud, siis on tema lugu niisama ka lauldud, nägemataalt waenlase sadamale lähinew soomuslaew wõib iga filmapill nägemata miini otsa jootsta...

Kuid on fiiski weel üks surmariist olemas, mille wastu wõimata on wõidelda: see on weealune laewastif.

Muidugi ei ole ka kõigeparemad weealused laewad weel niisuguse täiuse tipuni jõudnud, nagu romani- kirjanik Jules Verne neid kirjeldas, kuid ka ühelain- sal praeguse aja weealusel paadil, millel 10—15 meest ja kuumekond miini peal, on wõimalus mere- sõjas otsustawat lööki anda...

Weealune laew jääb ka wee all wiibides oma lae- waga telegrafi teel ühen- dusesse.

Snimesesugu ei ole weel merefõdasi näinud, millest ka weealune laewas- tif tegelikult osa oleks wõt- nud; praegune sõda on esimene seesugune ja warsti hakkame arwatawaste selle üle sõnumeid saama, ku- das nägemata waenlane hüigla-dreadnoughti põhja on lastnud.

Ragu tähendatud, ei ole weealused laewad weel nii täielikud, et nad kui faua tahes wee all wõiksid wiibida ja sealjuures suure kiirusega edasi liikuda. Meie aja weealune laew wõib keskmiiselt 8—10 tundi soowitawas sügawuses wee

all wiibida ja tema kiirus on 25—30 wersta tunnis.

Meie toome siin mõned weealuste laewade pil- did. Esimene pilt kujutab meie weealust laewa sel filmapilgul, kui ta ennast wee alla hakkab lastma. Kui weealusel laewal waja pole waenlase eest warjule minna, siis wõib ta wee peal märksa suurema kiiru- sega edasi liikuda kui wee all. Ta wõib isegi palju parem kui miinipaati luuramise-laewa kohusi täita, sest et tal iga filmapill wõimalik on, ennast wee alla lastes, waenlase filmist kaduda.

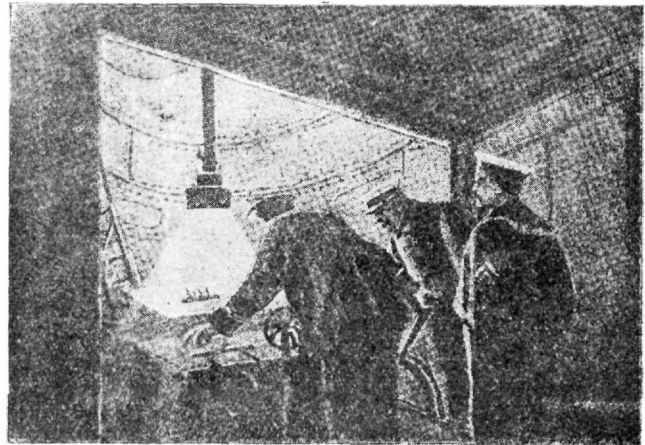
Kui soomuslaewa helgiwiskajad weealuse laewa üles leidnud on, wõi ta jälle iseäraliste abinõude waral wee sees üles leitud on — siis on tal waen- lase poolt põhja lastmist kartma ja seesugusel puhul saab ta ühes oma wäheste laewameestega hukka;

kujutage aga enesele weealust laewa ette, kes tähelepane- mataalt sest waenlase sõjalaewastikku on hiilinud!...

Seesugusel puhul on ta tugewam kui mitu dread- noughti kokku, tugewam kui lahingu-aeroplanid ja kiirfõitjad miinipaadid. Enne kui teda tähel pan- dakse, on ta juba kõik oma hukatust külwawad mi- nid wälja jõudnud lasta.

Ranna kaitseks on weealused paadid tulihead. Ja ka kõige suurem sõjalaewastif peab waenlase sad- amale lähinedes häbemata ettewaatlik olema, kui teab, et seal üksainukegi weealune paat on, sest see wõib temale ootamataalt kas tagant, külje pealt wõi eest kallale tungida...

Weealuste laewade arwu poolest seisab Wenemaa praegu 3. kohal (1904 a. — 7. kohal). Weealuseid paa- tisi on: Inglismaal 75, Prantsusmaal 55, Wenemaal 32, Ühisriikidel 31, Saksamaal 27, Itaalia 20, Jaapanil 13.

Weealune laew waenlase sõjalaewale lähinedes.

Keski ei tea ju ette kuulutada, misugust osa meie ja meie tublide liidulaste weealustel laewadel praeguses sõjas etendada tuleb — tormawad nad waenlase sõjalaewastiku kallale wõi kaitsewad nad oma sadamaid — seda näitab tulewik. Praegusel filmapilgul on aga meil tähtis seda meeles pidada, et kõiki meie tähtsamaid sadamaid mitte ainult mi- nide piirkond, ranna suurtükiwägi ja rannakaitse laewad waenlase laewastiku ootamata kallaletungi- mise wastu ei kaitse, waid ka tugew, kõigeparemne warustatud ja puhata uus weealune laewastif.

Abielu sõda.

Naine: „Kus sa käisid?“

Mees: „Tark naine ei päri selle järele.“

Naine: „So, aga teie targad mehed pärite meie käest ometi kõik järele!“

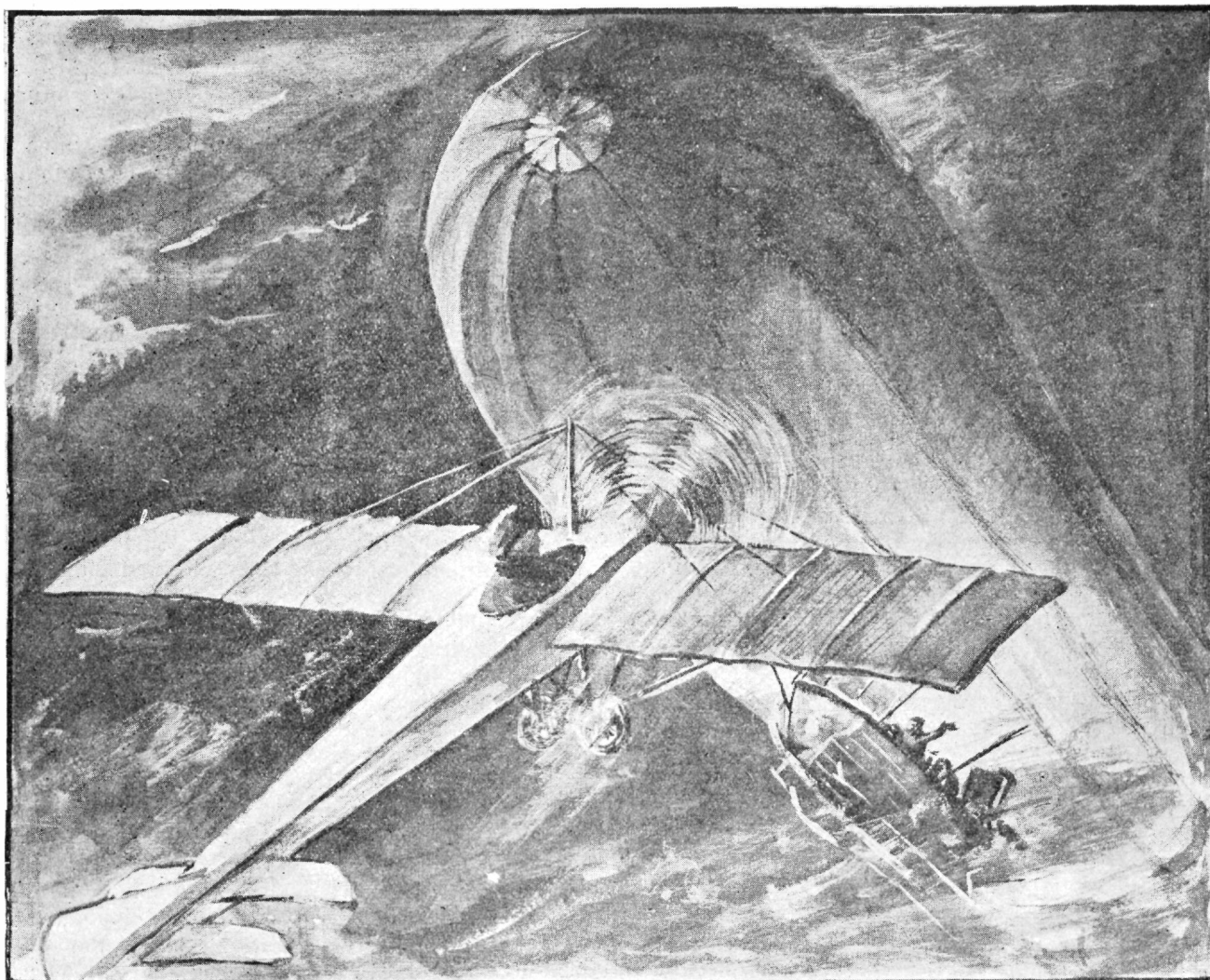
Mees: „Tarkadel meestel pole naista!“

Soolas abielumees.

„Aga istuge ometi weel pooltundi! Ega siis nii tulist ruttu ikka taga ei ole?“

„Ei wõi parata, minu wanamoorigil on täna siidipluuse selgas, mis 35 haagiga tagant kinni käib, ja need saan ma ainult siis lahti, kui ma üsna kaine weel olen.“

Sulljulge Prantsuse lenduri Roland Garrot surmasõit.

Otja leidis Prantsuse lendur Garrot, ta suri kangelase-surma oma isamaa waenlastega wõideldes Saksa hiiglasuurt juhitawat õhulaewa õhus märgates, juhtis ta oma aeroplani julgelt kohmaka waenlase otja ja purustas ta.

Zeppelin oli häwitatud.

Tema lendurid leidsid wiletsa surma õhu-foomuslaewa rusude all.

Kuid ka wahwa Prantsuse lendur kaotas elu oma isamaa armastuse eest.

Weriste tähtedega kirjutas Roland Garrot oma nime praeguse koleda Europa sõja ajaloo raamatu esimesele leheküljele.

Tänulik Prantsusemaa ei unusta oma poega, kes ühena esimestest oma elu isamaa eest ohwerdas. Rahu tema põrmule!

Otstarbeta.

Kaupmees oma sellile, kes kirjandusega tegemist teeb:

„Ma kuulsin, et teie äriajal kurbmängusi kirjutate!“

Sell: „Ma pean raha teenima, andke mulle rohkem palka!“

Kaupmees: „Seda me juba tunneme — siis hakate jantisid kirjutama.“

Meie kitjaroopaliselt.

Reisija konduktorile: „Mispärast see wedur sealt mööda sõites ometi nii kaua ja läbilõikawalt wilistab?“

Konduktor: „See oli wallakirjutajale ja kõstrile märgiks, et K. jaama ülem tänab nende juurde marjaasi mängima tuleb.“

Wankuwal troonil.

Woldemar Urbani roman wabastamise sõjast.

1.

Neapolis, rahwarikka Toledo uulitsa nurgal, kuninga palee äärsel platsil asus omal ajal madratsitegija Gennaro Machiavelli kauplus. Gennaro oli wick ja faine mees, aus ja edasipüüdja; hommikust õhtuni oli tal ainult meeles, kudas oma rohkearwulist perekonda oma töö sisetulekust wiisipäraliselt toita. Rahjuks ei õnnestanud see temale kõigest usinusest hoolimata mitte.

Gennaro sattus oma perekonnaga aasta-aastalt ikka enam ja enam waesusesse ja puudusesse. Milles selle põhjus seisis, seda ei saa paari sõnaga ära öelda. Olud, need rahutud ja õnnetud ajad, mis mõlemi Siitsilia kuningriigi Bourboni soost walitseja langemise eel käisid, ei olnud temale mitte kasutoowad. Lühidalt võiks öelda —: Gennaro oli liiga aus, sest aususega ei jõutud sel ajal Neapolis mitte wäga kaugele, otse niisama nagu tänapäewalgi weel nii mitmes kohas.

Politeiasjandus, nuuskurid, salakuulajad, ärandjad ja ülesandjad, keda riigiwalitsus, kes ainult oma heapõlwe peale mõtles, sisse seadis, olid küll südametunnistufeta ja nupukatele inimestele kasulikud, kaugeleki aga mitte rahulikudele, kohusetruudele töölistel. Gennaro kannatas üleüldise õnnetuse all, terve maa halwa käekäigu all.

Wõõrad juhtumiste otsijad, suuremalt osalt wäljamaalased, wäeteenistufest ära aetud ohwitserid, waefeks jäänud mõisnikud ja ifegi päris kahtlased isikud oskafid endid saba liputamise ja meelituste waral kõrgete kohtade peale upitada. Ilma et neil armastust, hoolimistki rahwa wastu oleks olnud, ilma et nad rahwa soowidest, iseäraldustest aru oleksid saanud, ei mõtelnudki ega tahtnudki nad midagi rahwa heakäekäigu heaks teha, waid nägid rahwa ja maa warandustes ainult oma saaki, mida omakasupüüdwalt ja wägiwaldselt omale kiskuda katsufid. Walitseja filmis olid nad libedad, wäledad, targad õuefondsed, rahwa filmis aga wargad ja timukad ühtlasi.

Don Gennaro Machiavelli istus oma naise ja kahe täiskaswanud tütreaga oma kaupluse ees platsil ja näppis willu, millest madratsi walmistas. Ülejäänud lapsed olid tal selle töö jaoks weel liiga wäikesed.

Tema wanemale tütrele, ilusale Asfuntale, ei näitanud pealegi see töö suurt meele järele olewat. Neg-ajalt tõistis ta oma ümarguse, ilusa peakese ja lasi pika pilgu üle platsi läia.

Waewalt kaksada sammude Gennaro kaupluseft eemal seisis kuninglik palee, mille ees näruste ja

näljaste hulguste karjad päewad läbi ringi aefesid, lootes mõnda toidupoolist wõi wafkraha saawat, millega omale kaufitäre makaroni oleksid wõinud osta.

Need hulguised olid enamaste laifad hukka läinud inimesed, kellel himu auwaks töötamiseks puudus, selle eest olid nad aga igal ajal walmis nende wiletsate toidujäänuste eest, mis neile kuninglikust kõõgisti osaks langefid, südametunnistust ja au, ifamaad ja sõpru ära müüma, äraandmine ja rahwa rõhujatele „Ewivas“ („elagu“) mõirgomia, kui need paleest lahkudes tõlda astufid wõi oma tõldades palee ette jõitsid.

Runa seesuguseid etendusid palee ees igapäew, peaaegu iga tund ette tuli, siis oli neil kuninga lähemas umbruses kahetõrune otstarb täita. Ühelt poolt esitafid nad kõigekõrgemale walitsejale, sel korral weel noorele ja wilumatale Francesco II Neapoli truualamlist, õnnelikku ja rahulikku rahwast — kõiki neid tuhandeid, keda wangihoonetes näljutati, pekseti ja piinati, ei näidatud temale muidugi mitte — teifelpoolt olid need hulguised aga jälle kaifeks mäsfute ja rewolutsionäride wastu, kuna nad ühtlasi ka politseinuuskuritena oma osa etendasid. Sellepärast ei olnud rahwa tasku peal elawatel kõrgetel ifandatel kuigi kahju seesugustele truuwidele abilistele wahetewahel mõnda suutäit kätte wifata.

Asfunta filmitfes hulguste elu-olu palee ees. Willa näppimine oli temale tülikas ja wastik. Peened fiud ja tolm, mis willa näppimisel õhku tõufid, tungifid temale ninasse, langefid tema fiidipehmetesse, pisut kräsus juustesse. Sa Asfunta teadis — kuigi ta waewalt seitsmeteifst aastane oli — et ta wäga ilus oli. Ja kui ka peegel temale öelnud ei oleks, kui kena, meeldiw laps ta on, kui tulifed ta filmad, kui pehme ta ihu, kui sale ta kasw, siis ei olnud wähemalt noortest meestest puudust, kes igal ajal walmis olid seda temale kõige palawamate armuwannete saatel finnitama. Asfunta kuulas seda ka hea meelega. Oli selles siis midagi paha? See oli igatahes palju armsam, kui see inetu willa näppimine.

Seitsmeteifst aastase Asfunta filmis omandas ilma-elu muidugi hoopis roofilisema wärwi kui tema isa filmis, kes oma igapäewase leiwa ja perekonna tulewiku pärast suures mures oli ja hoopis mõrudalt praeguse elu peale waatas.

Igaford kui tõllad üle platsi wurafid ja klaniwad, peened herrad palee ees wälja astufid, lasi Asfunta töö langeda ja waatas põnewalt finnapoole, et teada saaks, kas mitte noor hertsog di San Baltosa ka nende seas ei wiibi. Tal ei olnud küll ifiklikult suuri lootusi, aga ta rõõmustas ometi, kui sihuke peenike kawaler tema peale lahke pilgu, õhumufu wõi koguni sala-märgi heitis. See ei olnud ometi patt.

„Asfunta!“ hüüdis äkitselt üks noormes tema taga. Sa põrkas jahmatades ringi, õnnelik naeratus ilma tahtmatalt tema pruunikatele, sametipehmetele näojoontele.

„Felice? Oled sina ka jälle kord linnas? Kudas käib käib kodu pool?“

Noormees astus lähemale ja ulatas Asfuntale käe. See oli ilus, tugew mees, läikivate filmade ja mustjate käheras juustega. Tema riided olid ümbruskonna talumeeste laadi. Vihtfad säärega saapad kuni põlweni, pisut kulunud, helepruunid sammetist püksid ja samasugune kuub, mille ta hoolelt üle õla oli wiskanud. Seal all punane, wiline särk. Kuigi Garibaldi punajärgid sel korral weel Neapolise polnud ilmunud, siiski oli sihke punane särk teatud tingimistel nagu wäljakutses walitsuse poolehoidjatele, üleskutses wastuhakkamisele, nii sis kuritegu.

„Kudas ta siis käima peab, Asfunta?“ wastas noormees mõrudalt. „Halwaste käib. Praegusel ajal wõiks kurat ise wiinamäe omanik olla!“

Süis jattas ta wana Machiavelli poole pöörates, edasi: „Ja mis teie ütlete, don Gennaro?“

„Kas juba jälle linnas, don Felice?“ wastas see, ilma et ennast töös segada oleks lastnud.

„Arwate, et nalja pärast linna tulen? Saewane isa, kui heameelega tahaksin ma kodus oma maala-pikese peal istuda, kui mind ainult rahul jäetaks. Aga seal tulewad nad oma maksude ja pearahadega, oma rewistionide ja hindamistega, oma komisjonide ja protokolidega, nii et pea päris kirjaks läheb. Tuhat ja tuline, kas ei ole ma mitte oma maa peal Posilipo ääres?! Ega minu isa wõi wanaisa seda maad warastanud pole! Lähem mina kellegi juurde riisuma? Mis, pagana pärast, tulewad nad siis minu juurde?!“

Wana don Gennaro kehitas põlastades õlasi ja ütles: „See ei tähenda weel midagi.“

„Weel midagi, don Gennaro?“ hüüdis noormees ägedalt, „kui nad mul särki seljast ja kobarad wiinapuudelt riisuwad? Kuulge, don Gennaro, ma olen wälja rehendanud. Wiimase kahelümne aasta jooksul olen ma koha eest kolm korda nii palju maksusi maksnud, kui ta ülepea wäärt on. Kas ei ole minu maa nii siis minu pärast? Mis kasu oli minu isal, mis minul sellest, et tööd teeme? Mitte sõrmeküüne wäärt. On aasta möödas, pole mul muud midagi kui wõlgasi. Teie tunnete mind. Ma ei ole pillaja. Aga see kõik ei aita midagi. Oma maatüki külge köidetult olen ma teistele ainult orjaks.“

„See ei tähenda weel midagi,“ kordas wana Gennaro oma harilikul terawal, sapisel wiisil.

„Kuidas? Weel midagi,“ jattas teine weel ägedamine edasi, „pean ma ootama kuni nad mind minu koha pealt ja elumajast wälja ajawad, sest et ma nii palju raha enam kokku ei suuda ajada kui maksudeks waja läheb?“

Don Gennaro tõstis filmad pisut üles ja küsis siis: „On maksundudjad siis juba wäljas?“

„Täna hommikust saadid. Sellepärast olen siin. Ma tahan prefektiga rääkida.“

„Prefekt Romanoga?“

„Jah. Ta on Neapoli päriselanik. Ta tunneb meid. Ta aitab meid.“

Don Gennaro naeris lühidalt ja pilgelikult. „Mitab meid koha pealt minema, tahtsite küll ütelda, don Felice. Romano peaks kedagi aitama? Ah—ah—ah!“

„Teie ei usu siis, et ta mind aitab?“

„Ei usu. Ma olen kindel, don Felice, et tema wõi keegi tema abilistest juba seda filmapilku walwab, mil teid teie kohast wälja tõstetakse, sest et teie maksusi maksta ei jõua, et siis ise sinna afuda. Teie ei ole mitte esimene, don Felice. Ja kui te wabahtlikult ära ei lähe, panewad nad teid wangi, peawad kohut, kuni teil pea segamine läheb ja ennast weel õnnelikuks loete, kui niisuguseks hulguseks saate, nagu need seal meie häbits on. Pärige nendelt ainult. Nende seas on nii mõndagi, kes Liberio Romanost ja teistest teile niisuguseid lugusi teawad jutustada, et teil juuksed peas püsti tõusewad. Ja, ja — see Romano!“

Uueste lühedalt ja pilkawalt naerma pahwata-des lõpetas wanamees ja näppis tummas wihas oma willu edasi, ägedalt ja tigidalt, otsekui oleks tal lambawillade asemel wägiwallawalitjeja sõrmede wahel.

Asfunta ei õelnud midagi, ta ei olnud ka meeste kõnelemist suuremat tähele pannud, aga ta filmad wiibisid wäga teraselt ja tähelepanelikult nooremehe peal. Don Felice Comboni, kellel wäljas Posilipo ääres wiinamägi oli, ja kes sellest nüüd ilma näis jääwat, oli tema sugulane. Emad olid neil õesjed olnud. Sellepärast tundis Asfunta juba sugulase poolest kaastundmust Felice kurwa saatuse wastu. Ta nägi nüüd südamewaluga, kudas Felice ägedas wihas oma sõrme hammustas, jalaga wastu maad löi ja meeleheitlise sajatuse läbi hammaste kiristas. Pisarad, mis nooremehe metslikult helkiwates filmades läikisid, litjusid Asfunta rinnast sügawa ohke wälja. Ta kannatas ühes Felicega, aga tahtmata, loomusunnil, ilma et oma tõfiste tundmuste üle õigele selgusele oleks jõudnud.

Nüüd, mõttes ta, jääb waene Felice kohast ilma, nagu nii mitmedki juba enne teda, ta pandakse ehk koguni wangi ja temast saab wiimaks samasugune hulgu, ümberlonkija, nagu need teisedki siin kuningas palee ees ja mujal. Ta kahetses teda sellepärast, tõsistelt ja ägedalt, kõigest südamest, aga see oli ka kõik, mis ta poollapsik, unistaja ettekujutus lubas. Kuft oleks ta ka kindlale otsusele jõudmisele, kōwa seisukoha wõtmisele jõudu ja mõistust wõtnud? Ta siples nooruse loomuliku enesearmastuse paeltes. Ta ütles enesele, et Felicel tema tulewikus enam mingisugust osa etendada ei ole, sest et tal mingit warandust enam polnud, temale enam head elu pakkuda ei wõinud. Ta lasi Felice nii ütelda sijemiselt lan-geda ja hakkas uueste oma paremast tulewikust unis-tama. Sest igaweste ei tahtnud ta ometi willu näppida, häda ja wiletsust kannatada. Ei koguni mite.

Üks tore töld sõitis mööda. Ta tuli Toledo uulitsalt ja pööras just Gennaro poe lähedalt ümber nurga, et üle platfi palee ette jõuda. Tõldas istus noor, umbes kolmekümne aastane ohwitser selle-

**Wene kasaka
wägitegu ehk
kui palju saks-
lasi läheb
naela.**

**Kangelane-kasak
raiuub ütsinda 11
sakslast maha.**

aegse Neapoli sõjaväe hooplewas, kirjus mundris, päris hiilgawa ilmuwujena.

Just siis, kui tõld willu näppiwalt Asjuntalt kümne sammu kauguselt mööda sõitis, wiskas ohwitser ühe roosi, mida ta seni käes hoidnud, Asjunta ette maha. Asjunta nägi kudas ta sealjuures tere tades pead nokutas ja naeratas. Ta läks näost tulipunaseks, rind mõõnas metsikult. Ta tahtis filmad maha lüüa, ei suutnud aga seda; wargsi waatas ta toredale tollale järele ja naeratas ohwitserile wastu.

Tema isa tõusis kiirelt oma istmelt ülesse ja tallas waele roosi wihase sajatusega lõmats.

See kõik oli waewalt poole minutiga sündinud, aga don Felice oli seda sündmustikku teraselt filmas pidanud. Itallasele omase elawa armastaja armukadeduse läbi teritatud mõistuse abil sai ta kohe asjade seisukorrast aru.

„Kes see oli?“ küsis ta kähku.

„Hertsog Ugo di San Baltofa,“ wastas Asjunta ruttu.

„Hertsog!“ osatas don Gennaro, „dige mul hertsog. Tema isa oli wana kuningas juures kokaks, ja tema terweks hertsogiriigiks olid sel korral supikulup ja paar wass-kastrulli. Suurepäraline närukael on ta, muud midagi!“

„Inimesed aga nimetawad teda ometi hertsogiks,“ julges Asjunta waele waielda.

„Pea oma noff, ninatarf. Wõi tahad sa seda sorti inimesi koguni weel kaitseda? Selle poisi nimi on Hugo Meier, nagu tema isalgi, ja San Baltofa hertsogitega on temal niisama wähe ühist, nagu minul Hiina keisriga.“

„Kudas sai ta aga selle nime?“ küsis don Felice pilwis kulmul.

„Niisama nagu kõik teisedki wõrukaelad meie maffud ja warandused saawad? Nad teewad noorele kuningale nii kaua kummardusi ja määrivad talle nii palju mett moka peale, kuni ta uskuma hakkab, et need päris tublid inimesed on. See seal on weel iseäranis peenike wõllaroog. Tema hertsogi nimi maksab tal kolm skuudi rahas ja igal reedel kaustäis mafaroniisi. Selle eest wõttis wana hertsog di Baltofa ta oma pojaks —“

„Mis?“ hüüdis don Felice imestades.

„Ma räägin puhta tõtt, don Felice; mis ma ütlen, on kõik tõsi. Seft kuskil riigis ei ole nii hullu majapidamist kui meil. Wana hertsog di San Baltofa kaotas oma mõisad ja jäi haigeks, see Hugo Meier andis temale 3 skuudi ja annab igal reedel temale kausi täie mafaroniisi, selle eest wõttis hertsog tema oma pojaks, temale oma nime andes. Ja sühkused hakkawad nüüd meid koorima ja niilgima. Kes kaitses meid, kes astub rahwa õiguste eest wälja?!“

**Benefiõja-
põgenejad
Torneos.**

Don Felice trampis kärbitult jalaga vastu maad, rebis närwikult oma mustjaid wurrusi ja pistis käe wõõ wahahele, põueoda käepidemest tugewaste finni wõttes.

„Kes?“ küsis ta põlglikult, „kes? — Meie, don Gennaro!“

„Oh, don Felice, mina olen wana mees,“ wastas Gennaro ohates.

„Põueoda üles tõstmiseks ei ole hiiglast tarwis,“ wastas noor talupoeg tafa, aga lõikawalt terawalt ja ärewusest. wärisedes.

(Järgneb.)

Kohtus.

„Mis? Teie tahate sellega karistusest pääseda, et enese peast segase ütlite olewat? Aga wargile oskate ometi minna? Millest järeldate siis, et peast segane olite?“ — „Sellest et emast tabada lastsin!“

Säbi lugu.

„Ema tütrele: „Kogu aja sõi sinu kawaler meil ja nüüd, kui liha jälle odawamaks läks, jätab ta su maha.“

Raua wältaw terwitus.

I naaber: „Minu abikaasa oli juba üles tõusnud, kui täna õösel feltsimajast koju tulin: ta hüüdis kohe rõõmsalt „Tere hommikust!“

II naaber: „Kuulsin küll — kell neljast kuueni!“

Oh, neid lapsi!

Proua M: „Sa Jumalukene, nüüd olen ma juttu ajades terve toogi teil ära sõõnud!“

Wõõrustaja wäike poeg: „Ja ühe tüki pistite juttu ajades isegi tastsusse!“

Meie majaomanikud.

Ühes kilulima suuremas üürimajas walitseb alaline tüli üürikkude ja kojamehe wahel, kes emast nagu suur hirmuwalitseja ülewal peab. Raha majaperemehele selle üle ühtlugu taebtusi tuleb, siis ei jää tal wiimats muud üle, kui kojamehele asjade seiskorda selgitada, ja oma seletustõne lõpetab ta meie majaomanikkudele hästi iseloomulikkude sõnadega: „Mii siis, ärge tülitsege ja rielge ilmaasjata üürikkudega, jätke see juba minu murets!“

Rah elukutse.

Kohtunik: „Kaebealune, mis on teie elukutse?“
Kaebealune: „Müün jõulukuuski.“

Montenegro kuningas Nikolai.

Heafüdamlus.

Salakütt ja metsawaht on teatavaste kaks wihasemat waenlast, kuid ka nende wahelord juhtub wahel kaunis heafüdamlik olewat. Wähemalt on alles weel hiljuti järgmine lugu ette tulnud: M. mõisa elatanud metsawaht trehwas ihel ilusal päewal metšas salaküti peale parajaste just sel filmapilgul, kui see mahalastud metsfikul fisekonda wälja puistas. Silmapilgu põrnitšesid nad üksteise otša. — Siis kargas salakütt üles ja pani lippama, metsawaht taga järele, nii palju kui jaksas. Ja nõnda jookšid nad mitu head minutit, kuni üleni higifel ja ähtiwal metsawahil hing kinni ähwardas jääma. Õnneks oli üks maha raiutud puu põigiti tee peal ees ja metsawaht istus selle peale, et paar filmapilkugi hinge tõmmata. Salakütt omalt poolt istus poolelti kaastundlikult, poolelti naljatades puu teise otša peale ja küšis fiis paari minuti pärast aupakkikult: „kas paneme nüüd jälle kannad wälkuma, metsawahi herra?“

Kohtuniku kawalus.

Mäe peremees oli kohtus ja pidi tunnistajana ühes nõud, mise asjas wannet andma. Kuid kohtunikule ei olnud Mäe peremees enam tundmata ja ta ei usaldanud teda enam hästi. Sellepärast manitšes ta teda mitmel korral ikka ainult tött rääkida, ihtlasi meelde tuletades, misfugune karistus walewandujat fiin maa peal ja seal ülewal oštab. Siiski ilma tagajärjeta, sešt talupoeg tõstis juba oma parema käe kolm sõrme wandeks piisti. Seal wõtab kohtunik wiimase abindü tarwitusele ja hüüab kohtuteenreile: „Mihkra, tehke kõik aknad lahti, et jälle aknallaasid puruks ei lähöks kui kurat walewandujat wõtma tuleb, nagu see minewa lord siindis.“ See aitas. Talupoeg lasi käe jälle maha wajuda ja ei wandunud mitte.

„Kuule, Kaarel, mis see tiiw-adjutant õige tähendab?“
„Küllap see ikka mõni lenduritešt on!“

Soowitus.

Proua (kohta otšiwale tüdrukule): „Kõigest pool aastat teenite alles sakste juures, fiis te küll wist midagi ei oštal!“
— „Oh, proua, selle poole aastaga on aga mul ka juba neliteist kohta olnud.“

Mõjufas.

„Mis sa wiimati oma kilmile tiirude wastu fise andšid, Saare Hans?“
„Terpentini andšin fise.“
„So?! . . . Jumalaga, Saare Hans?“
„Jumalaga, Wanatoa Kaarel!“
(Kolme päewa pärast.)
„Saare Hans, eks sa ütelnud mulle mõne päewa eest, et oma kilmile tiirude wastu terpentini fise andšid?“
„Seda küll, Wanatoa Kaarel.“
„Mina katšufin ka, ja minu kõrw pani kõrwad pea alla.“
„Saah — minu kimmel kah!“

Willul walutas hammas, walutas pööraselt. Ja hambawalu wõib inimese teatavaste hullumeel-feks teha, liiategi kui walutegija just kõrkusehammas on. Koledas waluhooš kuulutas Willu poolele Europale sõda. Werine aeg on algamas, kuid Meie Mats teab, kušt sakšal king pigistab. Suurte tan-gidega kifub ta Willul, wasturabelemifesh hoolimata, kõrkusehamba kõige juurtega wälja ja — maailm hingab wabamalt.

Sakslane kõiki oma mehi, 17—45 aasta vanuses, sõjariistu pannes.

„So, nüüd on teil mundrid selgas, ja olete tänafest päevast peale soldatid! See on kõige seisus, mõistate? Kuub, mis te kannate, on kuningakuub! See on teie auukuub, mõistate? — Ja kui te, wafikad, neid äraneetud narusi mul mitte korras ei pea, siis tahan ma teil kõrwad üle teha, nii et terwelt seitse päewa ainult kasakatest und näete! Mõistate?“

Willemi wigurid Poolamaal.

Saksa Willem tahab wägew mees olla, iseäranis niisugusel puhul, kus wastane ennast kaitseks ei saa. Wõidetud ja kinni seotud wastase kallal on ta tõeste wägew. Wõtame paljude näituste hulgast ainult ühe, kudas Willem asjaolude sunnil hüpata oskab.

Kui praegune Willem walitsema peasis, siis oli tal esimeseks püüdeks Poola rahwast Sakfamaalt ära lõpetada. Niisugust wägitempu, mida pärast laste uputamist Moosese ajal enam ei olnud maailmas ette tulnud, toimetas Willem awalikult. Ta ajutas seltsi, kes walitsuselt abi saades plaanilikult kõik maakohtad poolakate käest ära ostis ja sakslastele edasi müüis. Asi pidi kindel olema ja ilma maata poolakad warsti Sakfasi wälja saadetama, aga Willemi wigur läts seekord ometi nurja.

Poolakad ei müüinud oma kohtasi muidu ära, kui kalli hinna eest; sakslased ei olnud samasid kohte muidu kui odawa hinna eest. Järelikult pidi Sakfa maamüügi selts oma käest suuri summasi kõrwa panema. Poolakad aga, kes rohkem raha sawad, kui nende kohtad tõeste wäärt olid, ostiwad kaugemal külaes sakslastelt uusi kohtasi ja paniwad ülejäänud raha Wenemaa pankadesse. Kümne aastase waewa järel nägi sakfastuse

selts, et Pooseni maakonnas küll Poola maaomandus 25 protsenti on wähenenud, naabrimaakonnades aga 50 protsenti kaswanud, nii et üle Preisi-maa poolakate maaomandus märksa oli kaswanud.

See lugu ajas Willemi wihale. Ta tegi seadusettepaneku, et ükski poolakas ei tohi Sakfariigis maaomanikuks olla, nii et keegi Poola mõisnik ei tohi oma maid muudele müüa kui sakslastele ja il-mamaata poolakad ei tohi enam maad osta. Sakfa riigipäew oli kimbus, niisugust määrust ei tahtnud wabameelsed erakonnad kõnegi alla wõtta, weel wähem maksuaks tunnistada. Aga mitme aastase pealekäimiseega wiis Willem oma soowi läbi ja poolakate maad otsustati ära wõtta. Otsust hakati ka hirmsa waljusega täide saatma.

Ühtlasi keelati Poola keele kõnelemine kohtutes ja ametipaikades ära; poolakeelsed linnade ja küla-de nimed muudeti ümber; rahwasõbralikud waimulikud mehed aeti poolakate seast ära j. m.

Poolakate arupärimise peale riigipäewal wastas Willemi sabarakk uhkelt ja kindlas wõidu teadmises: „Üks on haamer, teine alas; haamer taob, alas kannatab. Sakslased on haamriks ja taowad!“ Seda sõna pidasid kõik sakslased wäga waimurikaks, aga see ei olnud muud kui lollus. Kindel alas on alati palju tähtsam ja kallim asi, kui haamrilõks, mis kauase tagumise löösi läheb. Ja poolakad olid terasest alafiks, mis mingit mõlki sisse ei wõtnud, kui wihane Willem nende seljas tonkis; ning — Sakfa haamer on löösi läinud, wali Willem tüma!

Kes ajalehtede teateid on lugenud, see on ka leidnud, mis Saksa Willem tänapäew köit poolakatele lubab: küll kuningriikisi, küll wabariikisi, küll feel- ja meele wabadust, usu salliwust ja maa omandust. Köit seda, mis senini Saksamaal poolakatele seaduse nimel ära wõeti, lubatakse neile kahewõrdselt.

Kas aga leidub poolakaid, kes minewikku unustada jaksawad ja häda sees antud lubadust usuwad? Selle küsimise peale ei osta Meie Mats wastata, igatahes paneks tema seda wäga imeks, kui Poola alas rahulikult ootaks, kuni Saksa lössi läinud haamri asemel wana warre otsas mõne uue wafaraga neid purustama tulduks. Nad peaksid aga tähele panema ja hoopide alt ära minema niisugusele paigale, kus neile Saksa haamer enam järele ei ulata.

Willem Wene arstide kohtu ees.

Peterburi loetawama ajakirja „Wess Mir'i“ kaastöeline on professor P. J. Kowalewski ja waimuhaigete majade arstide Ljubimowi ja Dhotshinski käest nende arwamisi Willemi terwise ja mõistuse seisukorra üle nõutanud. Nende üleüldise arwamise järele ei ole Willem mingi suurwaim, waid pödur, wäljasureja inimene.

Muu seas ütleb kuululus professor P. J. Kowalewski: Saksa keisri tegewusest, elust ja haigustest on selgeste näha, et Hohenzollernite sugukond wäljasuremas on.

Riikide ja rahwaste elus, edinemises, täienemises ja langemises etendawad geografilise seisukoha, kliima, maapinna ja muud olud tähtsat osa.

Kuid sagedaste ripub rahwa ehk riigi saatus rahwa- wõi riigivalitseja tahtejõust, iseloomust ja tegewusest ära.

Ujalugu tunneb juhtumisi, kus nõrgad, kitsarinnalised ja liiga enesearmastajad walitsejad riigi hukka on saanud ja köit riigi senine wägewus kaob.

Ujaloos ei puudu ka juhtumised, et waimuhaiged riigivalitsejateks on olnud.

Tuletame ainult Nebufatnetsari meelde, kes elajasarnases seisukorras metsast mööda hulkus, Sauli, kellel kurwameelsuse hood peal käisid, mis teda hiimsa kuritööni wiisid j. n. e. Rooma keisrite seast leiame terve rea waimuhaiged. Ka uuem aeg ei ole parem, kroonitud peade seast leiame terve rea raskeid erguhaiged, näit. Baieri kuniugas Ludwig II.

Saksa keisri Willem II üle olen ma juba oma raamatus „Peeter Suur“ oma arwamisi awaldanud. Oma loomu poolest ei ole Willem mitte ainult erguhaige, waid ka langetöbine, selleks om mitmeid tunnistusi tema elust olemas. Näituseks pidas ta

ihe laewa peal kirikuõpetajana jutlust ja peale seda tuli temal raske, kaua wältaw langetöbe hoog peale. Tema ebaloomus selgub weel sellest, et tal üks käsi sündimisest saadik kuiwanud on. Tema perekonnas on tõsiseid erguhaiged, ja see on suguwõsa wäljasuremise kindel tundemärk.

Tal on suured plaanid, kuid ta ei wii neid lõpuni. Ta ei loo mitte, waid purustab. Suurwaim aga loob alati.

Nikolai haigemaja ülemarst K. W. Dhotshinski ütleb: Willem teigest on oma terwel walituse ajal ainult seda näha, et ta enesest wäga palju arwab ja wäga uhke enese peale on. Ta armastab ülearu kiitust. Nähtawaste ei ole Saksamaa suurte meeste wõidupärjad temale õigesti rahu andnud. Ta oleks tahtnud ühel ajal Friedrich Suur ja Bismark, Kant ja Goethe, Bethoven ja Wagner olla. Ja see tahtmine on temal teatud waimuhaiguse mõjul kindlaks arwamiseks muutunud, nagu oleks ta tõeste igas teaduseharus suurwaim.

Oma arwates on ta suur wäejuht ja suur riigimees, ja suur mõtleja ja juur luuletaja ja suur maali- ja muusikakunstnik.

Selle oma isiku ülistamise tagajärjel ajaski ta nii jultunud wälispolitikat, ühtlugu terve Euroopa rahu ähwardades ja igal sündsal ja sündmata juhtumisel sõjariistu kõlistades ja oma soomustatud ruskat wibutades.

Ei ole eksitus, kui seesugust eneseülistamist jampfiniseks nimetame. Ma wõtan oma peale julguse weel laugemale minna ja ütlen, et Willem waimuhaigete piirkonda kuulub.

Waimuhaigete maja ülemarst S. J. Ljubimow ütleb otsekohe, et Willemi terwes tegewuses suurusehullustust on näha. Peale selle on ta kuiwanud käega ja kannatab kõrwahaiguse all. Wiimane haigus piinab Willemit nii raskest, et teda wahel üksikusse tuppä luku taha tuleb panna. „Seesugused haigused moonduwad aga tihti waimuhaiguseks, nagu ma seda ise oma abitarwitajate seas mitmel korral näinud olen.

Tema wiimane tegewus näitab, et tema mõistus enam loomulikis seisukorras ei ole.“

Täbatud.

„Ei, kui wana on dieti sinu onupoeg Leopold?“

Plikakohtu neiu: „Ma selgeste ei tea, aga tema wurruid kõtistawad juba musutades.“

*

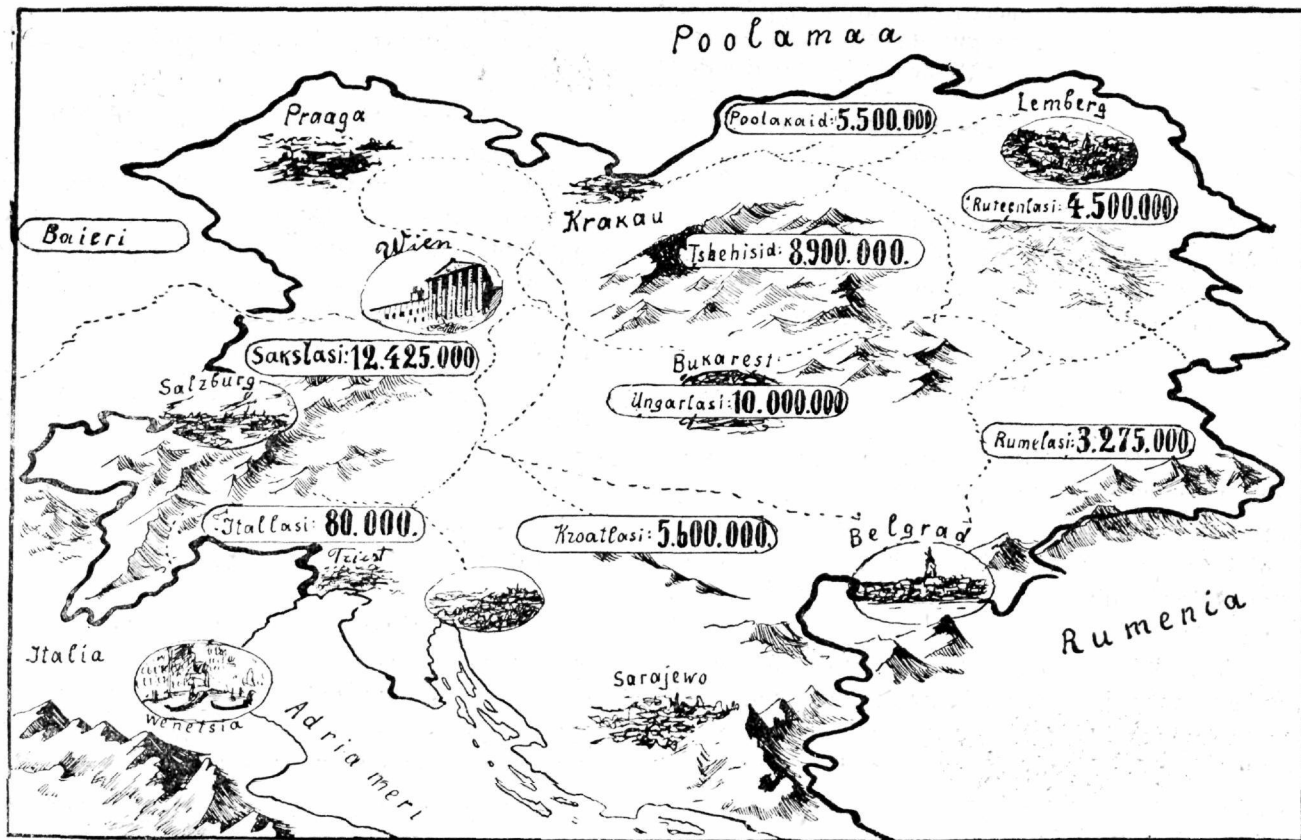
Teenijate wahel.

Toatiidruk: „Tead sa, Juhhan, sa oskad tõeste palju paremine musutada, kui meie herra!“

Toapois: „Jah, seda ütles meie proua ka juba mulle!“

*

Lapitud riik. Austria rahwaste kaart.

Räesolew kaart annab meile selge pildi sellest kui mitmejuguiseid rahwaid Austrias elamas on.

Austria-Ungria kuulutas Wenemaale sõda, ilma et oma jõu üle diget arwet oleks teinud. Päriselt ei oles Austria tahtnudki sõda alustada, waid arwas, et Wenemaa ehk sõjast eemale hoiab ja Serbiat takistamata purustada lafeb.

Oma meeletus pimestuses unustas Austria koguni, et temasugune „lapitud“ riik ilmaski ühte liitunud Wenemaa rahwastest jagu ei saa, kes jultunud ja hoopseja waenlase wastu wägewa jõuna wälja astusid.

Austrias sellewastu on mitmejugu rahwaid, keda mingisugune ühine side ei kõida. Seal leidub: sakslasi ligi 12½ miljoni, ungarlasi 10 miljoni, tshehisid ligi 9 miljoni, rutenlasi 4½ miljoni, rumenlasi 3 miljoni, poolakaid 5½ miljoni, kroaatlasi üle 5½ miljoni, itallasi ligi miljon.

Sakslasi on seal, nagu näha, hoopis wähe, kõigest 12½ miljoni.

Peale selle on kõik elanikud lõunapool ja Wene piiril Slaawi tõugu. Ruteenlased, poolakad, serblased wihtawad

juba ammu oma rõhujaid sakslasi. Nad ei hakka oma Slaawi wendade wastu tõsiselt wõitlema, waid hoiawad ennem nende poole.

Sabsburgid wõiwad ainult oma Saksa rahwa peale loota.

Kuid neid on wähe. Nad ei saanud isegi wäiksest Serbiast jagu, kelle pealetungimise all nad korratult põgenema pistsid, suurtiikka, piitsi, sõjamoona jne. maha jättes. Wenemaa wastu ei suuda nad kaugeltki panna.

Pealegi ei soowi Wiieni elanikud ise sõda.

Juba enne ametlikku sõjakuulutamist oli rahwa meeleolu rõhutud, praegu on aga elu seal hoopis roobastest wäljas.

Tunda on libedat sõdgi- ja teiste tarbeainete puudust. Kaubandus on seismas, tööstuse ettevõtted kannatawad määratut kahju ja mitmed on juba maksujõuetuks jäänud.

Austria Slaawi rahwad aga ootawad rõdümuga oma wabastajaid tulema!

Meie — prantslased.

Saksa püstitikkudest, kõwadeft kindlustest ja kangeft rõhumiseft hoolimata tufjub Elfas-Lotharingeni elanikkude süda palawalt endise ifamaa — Prantsufemaa wastu. Elfasfis armastatufe Prantsufemaad. Armastatufe ja loodetatufe . . .

Jan Rebler, wäikse wõdrastemaja „National“ peremees ja tuline ifamaalane, mäletab 1870. aasta sõda. Tema wend leidis Sedani jooksufuraawides surma, ja ta ise nägi wäikeft „Napoleoni“ Bismarki tõllas.

See wanamees jutustas mulle oma poja furwa loo.

„Teie küsite minu käest, kes see ilus noormees seal wõdrastetoea seinal pildi peal on. See on mu teine poeg. Põris poisike . . . Ei, herra, teda siin ei ole, ta on kaugel, wäga kaugel. . . Nasta eest wõeti Michel soldatiks. Ta astus kohalisesse jalawäe polku.“

Teie mõistate, kui raske on prantslasel Saksa mundrit kanda ja Saksa leitnandile au anda. Kuid parata polnud midagi. Tahes wõi tahtmata tuli teenida. Michel elas kasarmus ja käis ainult püha, päewiti kodus. Siin kodus wõttis minu poeg ära neetud finise mundri seljast ja pani oma wana onu Sedani all läbilastud kuue selga . . . Meie lugesime Prantsufe ajalehti ja jutustasime õhtueine laua taga kaua oma armsast kodumaast.

Kord kui Michel esmaspäewal kasarmu tagasi läks, kutsus ohwitser ta oma juurde. Leitnant von Brillberg ütles mu pojale, et teda tänasest päewast peale enam koju ei lasta.

„Mispärast, herra leitnant?“

„Teie kätte oma isa juures. Tema ei ole usaldaw inimene. Preisi sõjawäe soldatil ei kolba sihufeste inimeste juures käia. . .“

„Kuid, herra leitnant, ta on mu isa. . .“

„Ulamwäeline Rebler, minge kasarmusse!“

Michel andis au ja astus wälja. Dõsel nuufus ta fibedaste, kasarmu koikul . . .

Rahe kuu pärast anti talle jälle luba wahete wahel linnas käia. Meie nägime iiksteist ainult ajuti — pooltunni, mitte rohkem.

Igal hommikul õpetas leitnant von Brillberg noori soldatifi. Ja waene Michel, prantslase poeg, meie kallid ja suure ifamaa poeg, pidi Preisi ohwit-

feri kõlwatut sõimu rahulikult pealt kuulama. Brillberg sõimas awalikult, kõikide kuuldes Prantsufemaad, meie sõjawäge, meie ajalugu, hirwitas elfaslaste üle, meie kannatamise üle, meie ifade üle, meie naiste ja tütarde üle . . .

Ja minu Michel oli sunnitud seda kõike kuulma. Kuulma ja waikima . . .

Kord pühapäewal lubas leitnant Michelli terweks päewaks wabaks.

„Jaa, ma ei suuda enam . . . Ma ei jõua enam kannatada. Ma olen haige . . . ma elan hirmsa painaja all. Ma ei wõi enam kasarmus elada. Ei wõi. Ma tahan Prantsufemaale põgeneda. Olen seda otsufeks teinud. Püütakse mind finni — suren, aga kui ei, ja jälle prantslaseks saan. . .“

Meie kõnelesime terwe päewa, õhtul aga istus Michel erarietes rongi peale, mis ta Prantsufe piiri poole wiis . . .

Metzis wõeti ta finni ja saadeti polku tagasi. Sõjakohus mõistis mu poja karistufe-pataljonisse. Leitnant von Brillberg luges Michellile otsufe ette.

„Homme saadetakse find Stettini sõja-wangihoo-nesse, wilets prantslane“, naeris ohwitser.

Siis wälkus Michelli käsi wastu ohwitseri nägu. Ohwitser langes maha. Ja seni kuni soldatid abiks jõudsid, pekkis Michel kuiwetanud sakslast.

Nädal hiljem poos ennast sõjawäe wangihoo-nesse wang nr. 130 käterätiku otja ulesse.

Müüd mõistate, mu herra, et Michel meiest kaugel on, wäga kaugel . . .“

* * *

Roosa teenis lillekaupluses. Ta oli tore, kuuma- ja mustawereline neiu. Kui ta õhtuti Strafsburgi uulitsaid mööda koju läks, leidus harwa meesterahwaid, kes temale igatsewa pilguga järel poleks waatanud.

Kapten Furmann andis talle katksada marka kuus . . . Waene neiu pidas sellega ema ja kahte wenda ülewal.

Parisis, kuski suures wabrikus töötas lillekaupluse müüjanna peigmees. Juba kolm aastat armastas see prantslane Rosat. Pulmad liikati sellepärast edasi, et Rosal mõnifada marka weel kaasawarast, mida koguda tahtis, puudufid. Jan teadis, et tema Rosal wäike patufene on, kuid teda rahustas see, et Rosa ainult teda armastab ja saladuslikku Parisi inseneri ainult „kaasawara“ pärast on sallinud . . .

Noored inimesed said aastast korda kolm- nelikokku. Ingenerist ei kõneldud muudugi sõnakeski.

„Jan, kolme kuu pärast on mu kaasawara walmis. Siis astume abielusse. . .“

Kärjtitult ootas Rosa selle tähtaja lõppu.

. . . „Tule wiibimata“, kirjutas Rosa, — „tarwilit raha on mul. Ma lahkusin teenistusest ja ootun Sind.“

Mitu päewa läheb mööda, kuid Parisist ei tule wastust. Rosa on ärewuses, kahwatanud ja jääb filmanähtawalt lahjemaks.

„Kas ehk mõnda õnnetust pole juhtunud? —“
Kiri. . .

Wärisewate kätega teeb Rosa ümbriku lahti.

„Ma tean kõik. Tema on Saksa ohwitser. Mina olen — prantslane, ja ei wõi Sind naiseks wõtta. Saksa raha pea omale. Minul seda räpast raha tarwis ei ole.“

Shtul läks lillekauplejanna rahulikult ja kindla meelega kapteni juurde . . .

Praegu on Rosa üksik-wangihooones Strafsburgi all. Kapten Furmanni tapmise pärast on ta kümneks aastaks wangiroodu mõistetud. . .

Willem ja türklased.

Sull aega on sellest mööda, kui terve Europa Prantsuse ajakirja „Petit Parisien“ piltepildi üle naeris. Pilt kujutas Willemi ja „werist sultani“ Abdul-Samidi käsitäie. Üks nendest tugew ja kotta waatega, teine wanamees wärisewatel põlwedel.

Willem on terve oma eluaja Türgimaaga edwistanud ja wanale Abdul-Samidile sedawõrd meeldida mõistnud, et see Willemi külastäiku Konstantinopolis eraforraliselt pühitsetes ja oma rahwale sellel puhul mitmesugust armu üles näitas. Üheks armuanniks oli see, et Konstantinopolis mitmes kohas wiiskümmend awalikku kaewu awati. Willemile aga näitas ta weel suuremat armu üles: ta wiis ta oma haremisse, kuhu kõige ilusamad naisterahwad üle ilma kokku kogutud ja kuhu weel ühegi sureliku jalg pole saanud.

Pärastpoole wõttis sultan Willemi poolt soowitatud sakslased oma sõjawäesse instrktoriteks. Wiimaks olid suur osa kullaga tikitud ja aumärkidega üleüüwatud pashadest ja bimbashadest — sakslased Türgi mundrites.

Ei ole imeks panna, et Willem Türgi sõjawäe peale sel kombel nagu oma, Saksa, wäeosa peale hakkas waatama, ja praegusel kriitikalisel filmapilgul tema pool. abi ootab.

Kuid Türgimaa on juba Inglismaa poolt hoiatuse saanud, wäga tõsise hoiatuse, ja arwata tahaks, et ta Willemist lahku lööb, muidu paneb ta oma olemasolemise kaalu peale.

Asjatundja.

„Naisterahwad kannatawad palju rohkem walu wälja, kui meesterahwad!“

„Olete arst?“

„Ei, tingsepp!“

Tähtis uudis!

Ilmusid trükist:

I.

Dr. J. Masingi toimetusel:

Rodu-artist ja kodu-aptel.

Haiguste äratundmine, rawitsemine ja arstirohud.

See raamat ei tohiks üheski perekonnas ja tööstuseasutuses puududa.

Hind 1 rbl.

II.

Naistehaigused.

Haiguste kirjeldused, juhatused ja arstirohud haiguste rawitsemiseks, waluta sünnitamine.

51 pildiga. Hind 1.50 kop.

„Teaduse“ kirjastuse raamatukauplus

teatab austatud kirjandusefõpradele,

kooliõpetajatele ja rändajatele raamatukaup-
lejatele, et „Teaduse“ raamatukaupluses wõistluseta odawate hindadega õpe-, teaduslikka, ilukirjanduslikka juuraraamatuid jne wõib saada.

Tähtis ja kasulik tähele panna on see raamatukogude asutajatele.

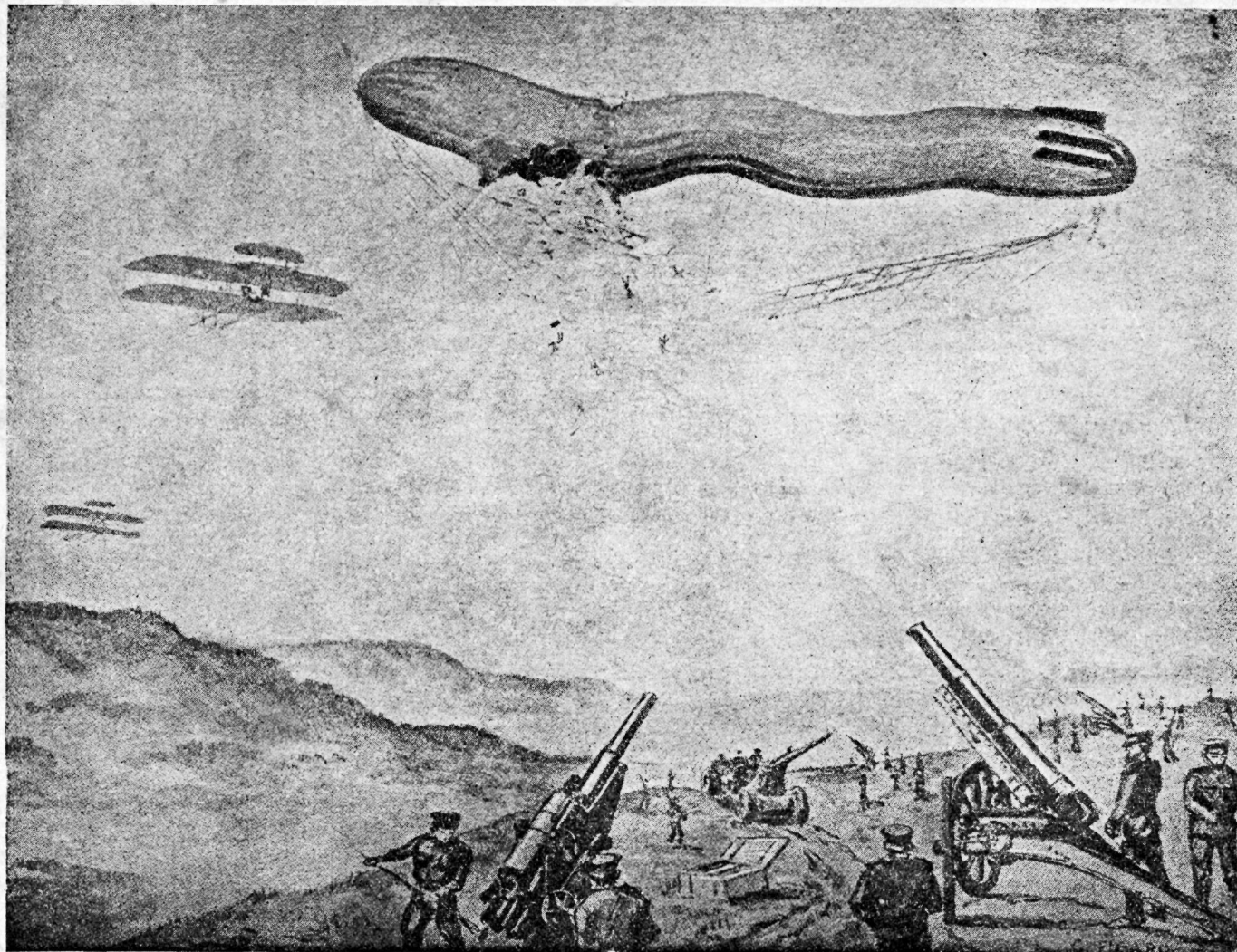
Peale raamatute on suur tagawara kirjutusmaterjali, pilt-postkaarta, koolitarwitusi ja kõiksuguseid raamatukauplusesse puutuwaid kaupsiid.

Rohket osawõtmist ootama jäädes,

kõige austusega

„Teaduse“ raamatukauplus,
Harju ja Riietli uulitsa nurgal,
nr. 46/15, hõltseski Riietli uulitsalt.

Saksa õhulaewa ja lennumasinate lastmine.

Saksa juhitava õhulaewa ja lennumasinate lastmine selle jaoks valmistatud suur-
tüübiga Antwerpeni all.

Järgmine nummer ilmub 23. augustil

ja toob terve rea piltisi lahinguväljalt ja Wene üffikutest wäeosjades. Peale selle romani „Wankuwal troonil“ järg ja hull pilke- ja naljapiltisi ja -juttusi.
